

nos rétegsort figyeltünk meg. A rétegsor bontása során csak szórványos régészeti leletanyag került elő (pattintott kőeszköz, római- és őskori kerámiatöredékek). A Szentendrei út mentén húzott árok Ny-i metszetében, az újkori feltöltés alján, annak részeként egy ponton nagy mennyiségű római kori építési törmelék, terrazzo-darab és fehér festett vakolattöredék került elő. Elképzelhető, hogy a Szentendrei út közelében római kori épületet bontottak el az újkori tereprendezések során, és ennek maradványa látszódott a metszetfalban, de idekerülhetett a feltöltéssel együtt is.

Bár a régészeti szempontból negatív eredménnyel záruló szondázás során elsősorban geológiai képződményeket figyeltünk meg: homokdomb, sekély lejtős területek; az újkori töltés alján jelentkező római kori épület-törmelék utalhat a közelben szétrombolt épületre.

T. LÁNG ORSOLYA

88. Budapest, III. Reményi Ede utca 2.

Ő, Ró

2004. október 27. és november 4. között szondázó kutatást végeztünk a telken, irodaház építését megelőzően. Egy 5×5 m alapterületű szelvényt nyitottunk. A közel 3 m vastag gázgyári hulladékból álló feltöltést gépi erővel távolítottuk el, ezt követően kézi erővel dolgoztunk. A szelvényben találtunk egy sárgásbarna-fekete elválást, mindkét rétegből vegyes, újkori és elsősorban őskori leleteket találtunk. A fekete rétegből néhány laposra faragott (római) kő is előkerült. A sárgásbarna agyagréteg alját nem értük el a megásható mélységen belül, a fekete réteg alatt egy vékony, sötétszürke, majd egy borzasztó keményre száradt, egészen világosszürke színű iszaprétegbe jutottunk. Itt minden bizonyosan korábban vízfolyás lehetett. A két réteg találkozásánál egy szinte teljesen elmállott téglafal állt, amelyből alapvetően újkori bélyeges téglákat szedtünk ki, de akadt a falban római tegula, valamint római és őskori kerámia is. Egyéb objektumként csak két újkori beásás említhető.

BUDAI BALOGH TIBOR

89. Budapest, III. Solymárvölgyi út 8–12.

R

2004. október 20–25. között családi ház építését megelőzően végeztünk szondázó jellegű kutatást a telken (hrsz.: 20643/4). Két kutatóárkunkat a ház kitűzött alapterületén (15×11 m) belül nyitottuk meg a rendelkezésre álló felület mintegy kétharmadának igénybevételével. A terület lehumuszolása után egy sötétsárga, erősen agyagos réteg jelentkezett a felszín alatt 45 cm-rel, melybe egy 1,75 m átmérőjű, 50 cm mély középső rézkori (protoboleráz időszak) gödrön kívül csak a jelenkori szőlőműveléshez kapcsolódó objektumok mélyültek. A telep részeként értelmezhető állatcsont- és kerámiatöredékek kerültek elő. A ház alapo-

zására kijelölt, a szondázó árkok által meg nem kutatott terület gépi lehumuszolása után további objektumokat nem figyeltünk meg.

T. LÁNG ORSOLYA – M. VIRÁG ZSUZSANNA – HAVAS ZOLTÁN

90. Budapest, III. Szentendrei út 139.

Ró

2004. szeptember 6. és november 9. között végeztük el az ún. „Peristyl-ház” (hrsz.: 19343/8) régészeti feltárását és műemléki helyreállításának előkészítését. A régészeti kutatást az NKA Régészeti és Műemléki Szakkollégiuma pályázatán elnyert összeg tette lehetővé.

A hosszúkás, úgynevezett fésűs elrendezésű épület az aquincumi polgárváros ÉK-i részén található, a Duna felé futó K–Ny-i főútvonal mentén. A területet a korábbi kutatások már két alkalommal érintették. Északi részét 1890–91-ben Kuzsinszky Bálint ásta, aki itt padlófűtéssel ellátott lakóhelyiségeket és *atrium*-szerű bejárati helyiséget talált. Az épületegyüttes déli felét 1944–47 között Szilágyi János kutatta, aki az itt talált mészkő préslap és tárolóvermek alapján szőlő- vagy olajfeldolgozó műhelyként azonosította a ház déli traktusát.

Az ideai feltárás csak az épület déli, ún. műhelyrészlegét érintette. Itt a korábbi kutatási eredmények alapján egyrészt feladatunk volt az eredmények hitelesítése, illetve az épület periódusainak pontosabb meghatározása, és a helyiségek funkciójának tisztázása. Igyekeztünk minden helyiségnek legalább egy ponton a „teljes” rétegsort megvizsgálni. Az épület déli traktusában körvonalazódni látszik egy legalább négy periódusú épületegyüttes, amelynek helyiségeit szinte a római kor teljes időszakában különféle ipari célokra használták.

A „Peristyl-házat” – Szilágyi J. feltárása nyomán – a bor- vagy olajfeldolgozással hozták összefüggésbe. A feltárás eredményei alapján – a déli traktus fennállásának valószínűleg teljes időtartama alatt – valóban ipari jellegű volt: a korábbi épületekben (3. és 4. horizont) azonban fémfeldolgozás folyhatott (igen nagy mennyiségű vassalak, vastöredék), míg a későbbi időszakokban (1. és 2. horizont) már állatcsont feldolgozását végezheték itt. A csontanyag jellege alapján (sok szarv) bőrfeldolgozásra és enyvkészítésre gondolhatunk (tűztér, platformok, illetve a Szilágyi J. által dokumentált tárolóvermek). Az itt végzett igen tűzveszélyes ipari tevékenységek sokszor vezethettek az épület helyiségeinek leégéséhez: szinte minden horizonthoz tartoznak hamus, faszemes rétegek. Hirtelen történt pusztulásokra utalnak azok az egész, vagy nagyrészt ép edények is, amelyek a különböző horizontokhoz kapcsolható rétegekből kerültek elő.

A keltező értékű leletanyag (érmék, sigillata) alapján már most érzékelhető, hogy a nagyobb átépítési fázisok időpontjai megegyeznek az aquincumi polgárváros más részein megfigyelt periodizációval. A jelenleg legkorábbinak tartható kőfalak Trajanus uralmának időszakára keltezhetőek (4. horizont), míg a két eltérő ipa-

ri tevékenység közötti váltást (fém- és csontmegmunkálás) járószint alatti feltöltésből származó Antonius Pius érme keltezi. Az épület legkésőbbi vizsgálható periódusa Kr. u. 3. század első harmadára-közepére tehető, ami szintén megegyezik a kutatásban eddig megjelent adatokkal (például: basilica, Festő-lakás). Az 1. horizont *opus spicatum* falrészlete (63. helyiség) is illeszkedni látszik az aquincumi falazási technikáról korábban kialakult képhez.

T. LÁNG ORSOLYA

91. Budapest, III. Szentendrei út 407.

R, B

A BTM Aquincumi Múzeuma 2004. augusztus 4–8. között végezte el az épületbővítéshez kapcsolódó megelőző régészeti feltárást. A sávalapot L-alakban, 40 cm szélesen, 80 cm mélységben kellett kialakítani. A feltárással megfigyelt rétegsor és régészeti jelenségek a következők voltak:

A jelenlegi felszín alatt egy világosbarna, tömött réteg jelentkezett, majd alatta a mai szinttől 60 cm-re feketésbarna, kompakt szint következett, amelyben több ponton szórványosan őskori kerámiatöredékek (rézkor, középső bronzkor), paticsdarabok, illetve szövészeknehezék került elő. Az alapozási szint 80 cm mélyen volt.

T. LÁNG ORSOLYA

92. Budapest, III. Szentendrei út, Aquincum

Municipium É-i sávja

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma 2004. szeptember 15-én értesült arról, hogy a Szentendrei úton, az esztergomi vasúti töltés alatt, a Szentendre felé vezető oldal középső sávjában vízcsőtörés miatt a vízművek 3,2×3,9 m alapterületen felbontotta az útburkolatot, és az itt húzódó főnyomócső nyomvonalára ráásva gödröt ásott ki.

A terület régészeti védett, hiszen az aquincumi polgárváros É-i részén található. A helyszínen lehetőség nyílt a gyors dokumentálásra, illetve a szórványként előkerült leletanyag (terra sigillata, házikeramia) mentésére.

Értékelhető jelenségek a gödör D-i és Ny-i metszetében látszóttak. Itt az újkori útalap alatt köves, tetőfedő-cseréppel tarkított tető- és falomladékot figyeltünk meg, alatta terrazzopadló kb. 10 cm-es sávját, majd alatta egy masszív habarcsba rakott, É–D-i irányú kőfalat újabb terrazzopadló-részlettel, illetve faszén és vízkőkiválásos nyomokkal. A fal alapozása is megfigyelhető volt földbe rakott kőfal formájában. Ez alatt a polgárváros több területén már regisztrált sötét, úgynevezett zsíros, fekete réteg mutatkozott.

A metszetben megfigyeltek alapján az egykor beásott cső nyomvonala egy római kori épület É–D-i főfalát épp, hogy érintette, illetve elvágta. A vízkőma-

radványok talán a vízvezeték közelségéből adódnak, talán egy taberna egyik fala került most elő.

T. LÁNG ORSOLYA

93. Budapest, III. Tímár utca 25. – Zápor utca 12/b

Ró

2004. október 7-én építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken. A szomszédos telek (Tímár utca 25. – Zápor utca 12/a) ásatási eredményei alapján a Zápor utca 12/b telken szintén csak a liftakna feltárása vált szükségessé, mivel az alapozási síkkal csak újkori rétegeket érintettek. A liftaknát már értesítésünket megelőzően kiásták, így már csak a dokumentálásra volt lehetőségünk. Az akna déli metszetében egy római kori kutat figyeltünk meg, amelynek kávája megközelítette az 5 római láb szélességet. A kút betöltéséből leletanyag nem került elő, azonban teljes mélységben nem volt lehetőségünk feltárni. Az építkezéssel csak elfedték, de nem pusztult el. Még a római kor folyamán a kút természetes eredetű, kiscelli agyagos betöltését egy beásással bolygatták meg. Ehhez a beásáshoz tartozhatott az a 240 cm átmérőjű íves objektum, amelyet kívülről 1 római láb hosszú agyagtéglákkal erősítettek meg vagy borítottak be. A beásásból apróbb, de nem kalcinált csonttöredékek és pici, római téglatöredékek kerültek napvilágra. Keltező értékű leletanyag sem a kútból, sem a későbbi kerek objektumból, illetve annak beásásából nem került elő.

KIRCHHOF ANITA

94. Budapest, III. Záhony utca 7.

Ró

2004. április 21. és május 11. között próbaszondázást végeztünk a telken épületépítést megelőzendő. A K-i épület alatt két K–Ny-i irányú szondát nyitottunk. A tervezett irodaház alatt is két szondát nyitottunk nagyjából K–Ny-i irányban. Az egyik modern csatornaárok humuszos visszatöltésében egy terra sigillata csészét találtunk. Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a vizsgált területen az újkori bolygatás nagy mélységig megsemmisíthette a történelmi rétegeket.

LASSÁNYI GÁBOR

95. Budapest, III. Zápor utca 25.

Ró

2004. május 18. és június 8. között megelőző feltárást folytattunk a telken. 2002-ben a szomszédos Zápor utca 23. saroktelken folytatott megelőző feltárást alapján a telek Ny-i végében késő római temetkezésre számítottunk. A beépítésre kerülő területet újkori beásásokkal és alapozással szabdalták. Az újkori és római kori rétegek határán sóderez felületet figyeltünk meg, amely a telek Ny-i felében római téglákkal és apróbb kövekkel keverten jelentkezett. Irányát nem lehetett megállapí-